

Il-Huttafa

numru 95

Novembru - Dicembru 2009

Il-lajp
x'dizastu!

BirdLife
MALTA

Sturnell

il-magazin ta' Klabb Huttaf

Hej Huttaf!

Darba (ilu tikka) l-BirdLife harget dal-poster.

Fuqu kien hemm tpingija ta' pispisella miexja fl-ilma, u taħtha l-kliem FEJN HEMM L-ILMA HEMM IL-HAJJA. Kif taraw, ma kienx xi poster kollu kuluri, imma kellu messaġġ tajjeb hafna. Ghax tiskanta, kull fejn jingabar ftit ilma, ma ddumx ma ssib xi haġa hajja fih jew madwaru.

L-affarijiet hajjin kollha jridu l-ilma biex jgħixu. Meta l-hajja bdiet fid-dinja miljuni u miljuni ta' snin ilu, din bdiet fl-ilma. Anke llum eluf ta' speċi ta' annimali u pjanti jgħixu fil-baħar, fix-xmajjar u fl-ghadajjar. Dawk li telghu l-art u tghallmu jgħixu barra mill-ilma xorta għandhom bżonn l-ilma biex għisimhom jahdem. Anke l-ghiekierieb li jgħixu fid-deżert imutu bla ilma xejn xejn.

Malta nieqsa hafna mill-ilma. Xita ftit tagħmel (u dix-xitwa x-xita donnha nsietna!) u xmajjar m'għandniex. Il-ftit għadajjar tax-xita li jiffurmaw fil-widien malajr jinxfu bix-xemx jew jinżlu fil-blat. Hlief il-baħar, ftit għandna postijiet li jkollhom l-ilma s-sena kollha. Għalhekk fejn dawn il-postijiet jeżistu, bħall-Ghadira, is-Simar, is-Salina, Sarraflu u l-widien tal-Bahrija u tal-Lunzjata, iktar irridu nibzghu għalihom, halli l-hajja ta' go fihom ma tispicċax.

bebuna - fjura komuni tax-xitwa
ritratt ta' Desirée Falzon

X'għandna?

Editorjal	2
Ahbarijiet	3
Mid-Dinja	4
Il-Far u l-Ballottra	5
Mill-arti ta' Pau	5
Il-Gniepru	6
Fjuri Xitwin	7
Attività	8
Rapport	8
Foresta 2000	9
Nilagħbu Tikka	10
Gallerija	10
Messaġġ bil-Kulur Isfar	11

il-kumitat

Kathleen Mamo (kap) • Jason Aloisio
• Matthew Borg Cardona • Desirée Falzon
• Victor Falzon

il-kuntatt

indirizz
BirdLife Malta
57/28 Triq Abate Rigord
Ta' Xbiex XBX 1120
tel 21347644 / 21347645 / 21347646
imejl info@birdlifemalta.org
imejl tal-magażin
il-huttafa@birdlifemalta.org
websajt www.birdlifemalta.org

il-klabb

Klabb Huttaf huwa t-taqsimha ta' BirdLife Malta għall-membri ta' taħt it-18-il sena. Il-Klabb jorganizza hargiet fil-kampanja, żjarat f'riservi naturali, mixjiet, hargiet bil-lanċa, u nagħmlu wkoll xogħol ambjentali. Kull xaharejn nohorgu wkoll l-magażin *Il-Huttafa* li l-membri jirċievu bil-posta. Bhalissa fil-Klabb qeghdin iktar minn 1200 membru. Shubija fi Klabb Huttaf hija €7 fis-sena.

© Publikazzjoni BirdLife Malta, Diċembru 2009
Disinn u produzzjoni Victor Falzon
Stampat għand Poulton's Print Shop

Harquha!

Kellha mijiet tas-snin, forsi iktar minn 400 sena. Kienet l-ixjeħ siġra taż-Żnuber selvaġġa f'pajjiżna, kbira u timpresjonak. Jekk ġejtu hargiet għall-iMgiebah tiftakruha żgur, forsi anke għannaqtuha! Imma xi granet qabel il-Milied, kriminal għoġbu jagħtiha n-nar u jahraqha! U b'hekk Malta tilfet gawhra oħra tan-natura...

9 Nov 2008. Mdawra bil-hbieb!
(minn *Il-Huttafa* 89)

Raw hafna Graw!

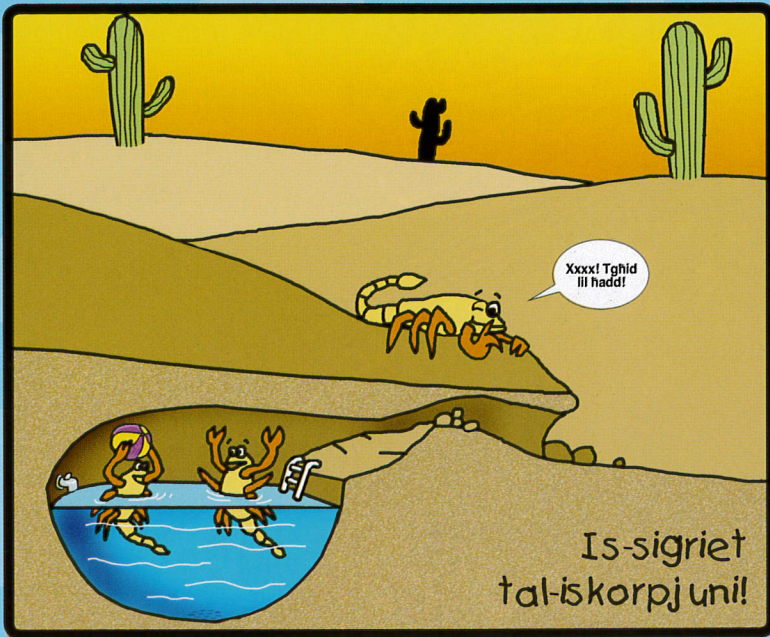
Il-Grawwa hija tajra kbira (bl-Ingliż *Common Crane*). F'Malta tidher kull sena fi ftit numri, l-iktar fil-harifa. Imma dil-harifa kienet speċjali. Fil-gimgha ta' qabel il-Milied għadda hafna graw minn fuq Malta: darba minnhom il-berdwoċers raw kważi elf f'gurnata wahda. Dar-ritratt sabih hađu Adin Vella, membru tal-Klabb, waqt li kien berdwoċing f'Ta' Ċenċ fil-21 Diċembru 2009.

Pa, x'inhuma għekierieb?

Skorpjuni, ibni.

Skorpjuni, ibni.

Nisperaw li ma mortux iċ-ċirkli li għe Malta dan l-ahhar. Ghax mhux billi jghidu, iċ-ċirkli li jżaw l-annimali huma postijiet fejn l-annimali jbatu. Min ihobb in-natura ma jmurx f'postijiet bhal dawn.

L-ISTURNELL (Common Starling *Sturnus vulgaris*) huwa ghasfur li naraw hafna minnu fil-harifa u fix-xitwa. Ihobb il-kumpanija u għalhekk kultant tara qtajja' kbar li jkun fiha eluf ta' sturnell. Xi kaċċaturi jieħdu pjaċir jisperaw fuqhom għal xejn b'xejn!

Ritratt ta' Denis Cachia

Ejja kwiżż!
Kemm hawn
speċi ta'
ghasafar
fid-dinja?
9000?
14,000?
21,000?

Miljun!
Miljun ta'
mohhok! La
risposta esatta:
9000!

Ghasfur Ġdid

Fil-Vietnam u fil-Laos, xjenzati tal-BirdLife International ghadhom kemm sabu ghasfur ġdid. Dan huwa l-Limestone Leaf-warbler *Phylloscopus calciatilis*. Il-Limestone Leaf-warbler huwa safrani b'fawx sabih iswed ma' wiċċu. Għall-ewwel l-ornitoloġi hasbuh speċi oħra li kienu jafu biha, imma mbagħad indunaw li kellu ghanja differenti. Għalhekk studjawn aħjar u ċekkjawlu anke d-²DNA, u ma damux ma kellhom prova ċara li dan kien ghasfur ġdid ghax-xjenza! Dan l-ghasfur żgħir jgħix f'inhawi tal-Vietnam Centrali, f'ambjent jghidulu karst. Karst huwa ambjent bil-blat jixbah ftit lix-xagħri tagħna, imma fih ukoll irqajja' sbieħ ta' foresta. F'dawn l-aħħar snin mill-Vietnam biss diġà nstabu erba' ghasafar godda.

Leaf-warblers huma ghasafar żgħar hadranin, u f'Malta jiġu diversi minnhom. Per eżempju daż-żmien ikollna l-Vjolin tax-Xitwa. Jekk għandkom ġardina forsi hemm wiehed issa stess itteftex qalb il-weraq.

Limestone Leaf-warbler

ambjent karst

L-aħħar żifna!

Wara iktar minn 500 sena, iż-żfin tal-orsijiet fl-Indja spiċċa.

Dal-povri orsijiet ibatu snin ta' tortura biex taparsi jiżfnu. Ikissrulhom snienhom, itaqqubulhom imnihirhom, isawtuhom, ihalluhom bil-ġuh. Insomma, hajja infern. Sa ftit snin ilu fl-Indja kien għad hemm mijiet minn dawn l-orsijiet mahqurin, allavolja kontra l-liġi. Issa, ftit ġimghat ilu l-International Animal Rescue (IAR) fl-Indja habbret li nnexxielha ssalva l-aħħar ors żeffien fl-Indja. Prosit IAR.

Il-bniedem ilu jzeffen l-orsijiet minn żmien il-Medjuevu, u dari kien mifrux mal-Ewropa kollha. Kienet haġa popolari, ghax qabel in-nies ma kienx jimpurtahom minn dak li jhossu l-annimali. Illum hawn hafna kuxjenza u għalhekk iż-żfin tal-orsijiet spiċċa minn hafna pajjiżi. B'xorti hażina għad hawn xi pajjiżi, bħall-Albanija u l-Kosovo, fejn għadu legali.

¹ornitoloġi - nies li jistudjaw l-ghasafar. Fl-antik il-BirdLife kien jisimha MOS, jiġifieri Malta Ornithological Society.
²DNA - sustanza li tinsab fl-affarijiet hajjin kollha, li minnha x-xjenzati jittgħallmu fuq kemm u kif l-affarijiet hajjin jiġu minn xulxin.

Dawn l-aħbarijiet tajbin biex tużawhom l-iskola fl-attività JUNIOR JOURNALIST (Dinja Wahda).

Dinja Wahda hija kampanja edukattiva ambjentali li qed titmexxa fl-iskejjel primarji minn BirdLife Malta u Bank of Valletta, il-partner tagħha fl-edukazzjoni.

Jien kollha qed infaddalhom

Anke jiena

Tinsewx dak il-poster!

Kull darba li ġgeddu l-miżata fi Klabb Huttat, nibagħtulkom poster bil-kulur tal-ghasafar. Bħalissa qed nagħmlu poster ġdid bl-ghasafar tal-ghana. Jekk tixtiequ tirċievu dan ukoll, qis li ma tinsewx iġgeddu! Fi Klabb Huttat tgawdu u titgħallmu. Nixtqukom hafna wkoll li thajru lil shabkom biex huma wkoll jidhlu membri!

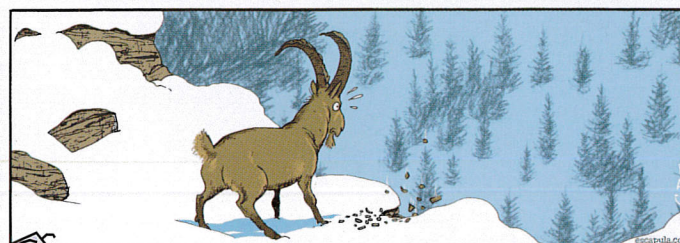
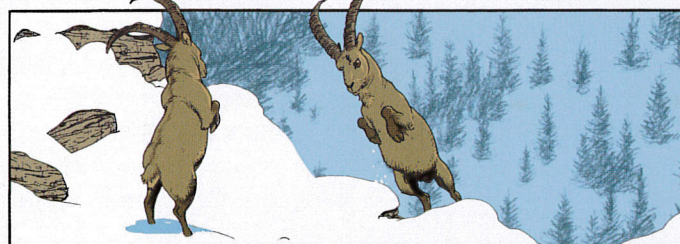
SERVIZZ TAL-AMBULANZA
għall-annimali abbandunati

B'XEJN 24 SIEGHA
KULJUM 21224001
Għawdex 9947 5199 - 9980 7067

Mill-arti ta' PAU

Il-Far u l-Ballottra

Dan l-aħħar il-habib tagħna Michael Sammut kien qiegħed berdwocing Il-Fawwara (parti mill-irdum ta' Had-Dingli) meta ra xena mhux tas-soltu.

Fil-hamrija hdejn hajt tas-sejjieh ra Ballottra wieqfa statwa xxammem u żżebbeġ għajnejha lejn xi haġa fil-haxix. F'daqqa waħda tat girja lejn il-haxix, u dak il-hin minn mal-hajt tas-sejjieh inqala' far imwerwer li pprova jahrab. Imma l-Ballottra kienet żvelta wisq, ġriet għalih, qabżet għal fuqu, hatfitu minn griżmejh u qatlitu.

B'xorti tajba Michael kellu l-kamera lesta u ha koċċ ritratti. B'hekk seta' jaqsam magħna aħjar din l-esperjenza.

Wieqfa statwa xxammem...

Żvelta ġriet għalih...

Hatfitu minn griżmejh...

Għalkemm il-Ballottra mhix rari hafna f'pajjiżna, hija mgerrxa mill-bniedem u spiss toħroġ bil-lejl. Għalhekk ma tantx jarawha nies, u esperjenza bħal ta' Mike mhix haġa komuni.

Meta tmorru fil-kampanja, dejjem huđu kamera.

Victor Falzon

il-Ġniepru

Phoenixan Juniper *Juniperus phoenicea*

Fost is-siġar ¹koniferi li għandna Malta, il-Ġniepru hija l-inqas waħda magħrufa u l-iktar rari fil-Gżejjer Maltin. L-unika popolazzjoni li għandna tinsab fl-inhawi tal-Ballut tal-Wardija. Xi siġar ohra jinsabu mferrxin f'wahdiet, fosthom tnejn il-Furjana, tlieta l-Għammieri u waħda hdejn Foresta 2000.

Il-Ġniepru mifruxa sew madwar ix-xtut tal-Mediterran u l-madwar, u tiflah sew għall-ambjenti nixfin ta' dan l-inhawi. Fejn tikber folta, tista' tiffirma makġja partikolari tagħha. Tikber mill-Gżejjer Canarias, il-Marokk u l-Portugall sat-Turkija u l-Eġittu kif ukoll fil-muntanji tal-punent tal-Arabja Sawdita. F'Lampedusa, gżira qrib Malta, kienet ukoll mifruxa sew.

Dis-siġra tixbah hafna liċ-Ċipress u anke l-Għargħar, tant li bl-Għarbi tissejjah ukoll *Għargħar*. L-ahjar mod biex tagħraf il-Ġniepru miċ-Ċipress u mill-Għargħar huwa mill-frott: tal-Ġniepru jkun artab u mlahham flok miksi qxur tal-injam. Il-frotta tkun wiesgħa 6-14mm, għall-ewwel tkun hadra, imbagħad issir vjola

fil-kannella. L-ghasafar jikluha u wara li tgħaddi minn ġisimhom, iż-żerriegħa toħroġ mal-hmieġ, u fejn taqa' tista' tinbet. Meta tikber, is-siġra s-soltu tiehu forma ta' piramida għalkemm qatt ma tkun b'nahat perfetti. Ma toghliex hafna imma tgħix mijiet tas-snin: l-eqdem Ġniepru fid-dinja qjis li għandha xi elf sena.

F'xi pajjiżi jhawlu l-Ġniepru f'ringieli folti madwar ix-xtut biex iservu ta' lqugh mir-rih. Il-frotta jużawha biex jagħmlu l-ġin. Fil-fatt il-kelma *ġin* gejjja minn *ġniepru*.

In-nuqqas tal-Ġniepru fil-gżejjer tagħna aktarx li hu riżultat tal-qerda kważi totali tal-masġar naturali Malti. Għalhekk tajjeb li jsir sforz biex inhawlu iktar minn dis-siġra, halli l-Ġniepru jerġa' jsir komuni f'pajjiżna.

il-masġar **Charles F. Grech**

¹koniferi - siġar li jkabbru l-prinjoli, bħaż-Żnuber u ċ-Ċipress.

Il-weraq jikber forma ta' qxur irraq madwar iz-zokk.

Il-frott misjur ikun artab u aħmar skur.

Charles F. Grech

Din hija l-Ġniepru li hemm tikber hdejn Foresta 2000. Peress li mikxufa għall-irjeh, baqgħet baxxa u hadet forma ta' arbuxxell folt.

Biex tkattar il-Ġniepru mhux diffiċli. Iġbor iż-żerriegħa f'Ottubru u iżragħha mill-ewwel. Jekk le, iż-żerriegħa torqod u ddum hafna ma tinbet. Ftakar li mhux is-siġar kollha tal-Ġniepru jagħmlu l-frott għax uhud minnhom ikunu rġiel biss!

Minhabba li fil-harifa tkun għamlet ix-xita u minhabba li Malta ma tagħmilx kesha kbira, ix-xitwa hija żmien tajjeb għall-fjuri.

Hemm fjuri li tarahom kważi s-sena kollha, bħall-**Buttuniera**, imma hemm fjuri li tarahom daż-żmien biss, bħan-**Narċis**. Hemm fjuri li jikbru baxxi fl-art, bħall-**Margerita Selvaġġa**, u hemm fjuri li jsiru arbuxxelli, bħall-**Erika**. Hemm fjuri li jikbru kullimkien, bħall-**Qarsu**, u hemm fjuri li jridu ambjent speċjali, bħall-**Garni tal-Pipa**, li thobb art umda u dellija.

Il-fjuri tax-xitwa jibdlu l-kampanja Maltija f'tapit aħdar mimli lwien, fwieħa u hajja.

lellux

garni tal-pipa

narċis

erika

buttuniera

Fjuri Xitwin

kitba u ritratti **Victor Falzon**

margerita selvaġġa

qarsu

Gawduhom il-fjuri! Missuhom, xommuhom, studjawhom, hudulhom ir-ritratti.

Imma qatt u qatt taqtgħuom!

Sejrin sal- Foresta!

L-ewwel hargha tas-sena ha tkun lejn Foresta 2000, proġett li illum sar maghruf ma' Malta kollha. Ahna ta' Klabb Huttat kburi hawn b'dal-proġett għax qed inkabbru foresta sabiha għan-natura u għat-tgawdija ta' kulhadd. Imma għalina Foresta 2000 hija speċjali wkoll għax kien Klabb Huttat li hareġ bl-idea u konna ahna li bdejnieh. Tinsewha qatt din!

U la bdejnieh ahna, tajjeb li nibqgħu ngħinu f'dal-proġett, hux. Għalhekk ha mmorru nżuru l-Foresta mhux biss biex naraw f'hiex waslet, imma anke biex kif inkunu hemm inhawlu xi sigar ahna ukoll. Mela qisu li narawkom eh!

data Il-Hadd 24 Jannar 2010
niltaqgħu Quddiem ir-riserva tal-Ghadira
hin 8.30am
nispicċaw Xi nofsinhar
gibu Ikel u xorb, tromba (jekk għandkom), nowtbuk, lapes. Tigux bit-tkaken!
merhba *Membri tal-Klabb u l-familji tagħhom

*tfal taht it-8 snin irid jiġi magħhom xi hadd kbir

Desirée Falzon

Meta morna Wied L-Isqof

ijirrapporta Timothy Micallef

Nhar il-Hadd 29 Novembru kellna l-hargha ta' Klabb Huttat għal Wied L-Isqof. Iltqajna fit-8.30am hdejn is-Seminarju r-Rabat u għal xi d-9am bdejna l-passiġġata.

Wara ftit wasalna hdejn kappella antika fejn rajna veduta mill-isbaħ tal-Buskett u l-Palazz Verdala, Had-Dingli u l-wied miftuh tahtna. Komplejna nimxu 'l isfel għal għol-wied fejn rajna hafna pjanti bħal **Hannevija**, **Kappara**, **Buttuniera** u **Bajtar tax-Xewk**. Fil-Bajtar sibna hafna għanqbut tal-**Brimba tal-Pal**. Imbagħad wasalna hdejn nixxiegha tal-ilma fejn rajna xi ftit **Żrinġiliet** u marżebb. Wara brejk qasir komplejna nimxu u għaddejna minn trejqa mimlija **Qasab** mal-ġnub. Hawnhekk rajna hafna pjanti oħrajn fosthom **Garni tal-Pipa**, **Faqquq il-Hmir**, **Papoċċi**

Hamra u l-ispeċi rari **Denb iż-Żiemel** li

ma tikbirx f'hafna nhawi oħrajn hawn Malta. Smajna wkoll xi għasafar, fosthom **Bufula Sewda** u **Bufula tal-Għolliq**. Għal xil-11am hadna ritratt tal-grupp, u minhabballi mastajniex inkomplu mexjin għol-wied għax kien inaċċessibbli, tlajna telgha li wasslitna Tal-Virtù. Hemm temmejna l-hargha u għedna ċaw.

Hadna hafna gost u nixtieq niringrazzja lill-organizzaturi, leaders u berdwoċers ta' din l-attività tassew interessanti.

Brimba
tal-Pal

Victor Falzon

Krista Camilleri

Dehra sabiha ta' Foresta 2000 mill-ajru

Avon Tanti

Foresta 2000

Foresta 2000 hija proġett kbir u sabih ta' tahwil ta' sigar. Kienet ir-rigal li l-BirdLife holmot bih għall-millennju l-ġdid! Bis-sahha ta' dal-proġett salvajna għan-natura biċċa kbira mill-gholja tal-Marfa.

Imma Foresta 2000 mhix sigar biss. Fiha wkoll partijiet fejn ma jikbrux sigar, per eżempju x-xagħri u t-tafal. Dawn ukoll fihom il-flora u l-fawna speċjali tagħhom, li huma differenti min-natura tal-bosk. Fix-xagħri jikbru fjuri bħall-orkidi, u fit-tafli ta' daww l-inhawwi jikber hafna narcis.

Flimkien, dawn l-ambjenti differenti jagħmlu lil Foresta 2000 iktar varjata u interessanti għall-fawna li tgħix hemm.

Narcis

Victor Falzon

www.birdinginmalta.com

Thobb l-għasafar? Mela zur il-websajt **Birding in Malta** għal tagħrif u ritratti fuq l-għasafar ta' Malta, u anke postijiet tajbin għall-berdwoċing. Dil-websajt holquha Nicholas Galea u Steve Zammit Lupi, żgħażaġħ berdwoċers u membri ta' Klabb Huttat.

www.merlinlibrary.com
mail@merlinlibrary.com

merlinlibrary
the name in publishing and bookselling since 1964

An unbelievable range of books
to suit all tastes at the best prices

merlinlibrary
Mountbatten Str. Bata l-Bajda HMR 1575

T: 21 234438
21 221205
F: 21 221135

Qanfud

Guido Bonetti

Orkida piramidali

Victor Falzon

Foresta 2000 illum tiegħi hsiebha BirdLife Malta flimkien ma' Din L-Art Helwa u Park.

Dal-kuluvert mejjet għal ftit kulur!
Thallihx abjad u ċass miskin...

Ohroġ daww il-kuluri, u
meta tlesti, inżel sar-
riserva tal-Għadira biex

tara l-kuluverti fil-habitat
tagħhom.

Victor Falzon

gallerija

Ibagħtulna t-tpingijiet tagħkom u r-ritratti li tiehdu. Basta tan-natura.

kokatiel
andré deguara 9

ċinju
alana attard 11

**daqquqa
tat-toppu**
mario zammit 13

denb iż-żiemel
timothy micallef 15

Xi stramberija
ta' pjanta!

paletta
danica marjan borg 10

kukkudrill
mark ciantar 8

Messaġġ bil-Kulur

desirée falzon

In-natura mimlija kuluri. Imma dal-kuluri tghid qeghdin biss
biex jidhru sbieh l-annimali u l-pjanti? Xejn minn dan! Jekk
nosservaw in-natura mill-qrib, naraw li l-kuluri għandhom
xogħol speċjali. Did-darba ha naqbd u mal-kulur..

isfar

Desirée Falzon

il-fjuri

Qatt innutajt li l-biċċa l-kbira tal-fjuri fil-kampanja Maltija huma
sofor? U kemm huwa rari li tara fjura blu? Din mhix kumbinazzjo-
ni, imma jgħi għax il-hamrija Maltija - bħall-blat li tiġi minnu - fiha
hafna ġir. Il-ġir jgħin lill-pjanti jiehdu sustanzi mill-hamrija, imma
mhux il-pjanti kollha jhobbu l-ġir! Hafna fjuri blu, per eżempju,
ma jistgħux jgħixu fil-hamrija tagħna. Imma hafna oħrajn li
jagħmlu fjuri sofor jikbru tajjeb f'hamrija bil-ġir. Għalhekk fil-kam-
panja tagħna l-fjuri sofor jispikkaw. Bhalissa per eżempju naraw
hafna Qarsu u anke Lellux. Pjanti oħrajn sofor huma l-Garġir
Isfar, u hafna tipi ta' tfief, ċfolloq, qrempuċ eċċ.

il-brimb

Immaginakk kont brimba fuq fjura u qed tistenna tinzillek
dubbiena biex tahtafha. Kieku x'kulur tixtieghek tkun?
Heqq, ovvja: kulur il-fjura hux, halli l-priża ma taraxx! Fil-
fatt, il-Brimba tal-Fjuri Mhattba (Humped Crab Spider)
tagħmel proprju hekk: il-kulur tagħha huwa eżatt bħall-
petali li toqgħod fuqhom. Fjura popolari ma' din it-tip
ta' brimba hija l-Lellux, u peress li l-fjura tal-Lellux hija
safra, il-brimba li tikkaċċja fuqha tkun safra wkoll. Jekk il-
brimba tmur fuq pjanta differenti, tista' tibdel il-kulur fi ftit
granet biex tiġi taqbel mal-fjura ġdida li tinzerta fuqha.

brimba tal-fjuri mhattba

Victor Falzon

Denis Cachia

l-għasafar

Meta jfaqqsu, hafna frieh tal-għasafar ikollhom qisha xoffa
safra mal-ġnub ta' munqarhom, ftit qishom buffu! Din hija
qisha kalamita għall-ġenituri, li kif jidhru fil-bejta, l-istint
jgħidilhom biex ideffsu l-ikel f'daww il-hluq miftuhin im-
dawrin bl-isfar! L-isfar huwa l-iktar kulur imdawwal u b'hekk
l-għasafar ġenituri jkunu jistgħu jarawh anke jekk il-bejta
tkun fid-dlam. Bis-saħħa ta' dan l-istint, il-flielés tal-għasafar
jiżguraw li ma jibqgħux bil-ġuh. Fil-fatt, wara li jtilqu mill-bejta
u jitgħallmu jtiru, l-għasafar jtilfu din l-ispeċi ta' xoffa safra.

l-insetti

Fin-natura, il-kulur isfar spiss tarah maġenb l-iswed,
bħal per eżempju fil-każ taż-żnażan. Meta l-isfar issibu
fi strixxi flimkien mal-iswed, oqgħod attent: l-annimal
qed jgħidlek biex ma tmissux għax huwa perikoluż,
velenuż jew mhux tajjeb għall-ikel. Hafna annimali,
bħall-għasafar, għandhom istint li jwissihom biex ma
jaqbdux insetti bi strixxi sofor u suwed. Id-difiża tal-isfar
u l-iswed tant hija effettiva li xi dubbien - li ma jagħtix
ix-xewka - rabba wkoll kulur isfar u iswed biex jidhaq
bil-'predaturi u jbellagħhielhom li huwa wkoll perikoluż!

zunzan tax-xehda

Desirée Falzon

predatur. annimal li jaqbad annimali oħra biex jikollhom

BOV Young Savers Account

aħna ngħinuk **tfaddal**

Faddal il-flus li taqla' permezz tal-**BOV Young Savers Account** u gawdi minn:

- Karus b'xejn meta tkun faddalt €100 fil-kont
- Rati vantaġġjuzi ta' imghax fuq il-flus li ġġemma'.

 www.bov.com customercare@bov.com 2131 2020

Mahrug mill-Bank of Valletta p.l.c., 58 Triq Żakkarija, Valletta VLT 1130 - Malta

Bank of Valletta

Impenn lejn is-Suċċess tiegħek